

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2139

Vragen van het lid **Omtzigt** (CDA) aan de minister van Buitenlandse Zaken over *toenemend geweld tegen en onderdrukking van christenen in Indonesië* (ingezonden 8 april 2013).

Antwoord van minister **Timmermans** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 6 mei 2013).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de reportage over toenemend geweld tegen en onderdrukking van christenen in Indonesië?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat kerkgangers steeds vaker worden aangevallen, waarbij de aanvallers steeds meer geweld gebruiken? Is het waar dat de Indonesische autoriteiten nauwelijks optreden en het geweld veelal onbestraft blijft? Deelt u de mening van de aartsbisschop van Jakarta dat dit een aansporing is tot nog meer geweld tegen christenen?

Antwoord 2

Volgens onderzoek van diverse Indonesische instanties nam het aantal aanvallen op religieuze minderheden (christenen, shi'itische moslims en Ahmadiyah) de afgelopen jaren toe. U vindt deze cijfers in het rapport «In Religion's Name» van Human Rights Watch (februari 2013) waarnaar u in vraag 5 verwijst. De Indonesische overheid heeft oog voor de problemen ten aanzien van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, maar op lokaal niveau ontbreekt het soms aan afdoende bescherming. Vervolging en bestraffing van daders van het geweld vindt onvoldoende plaats. Ik neem de uitlatingen van de aartsbisschop van Jakarta hierover serieus en ben het met hem eens dat een effectievere aanpak van geweld tegen personen behorend tot religieuze minderheden nodig is.

¹ NOS journaal 22:00 uur, 1 april 2013

Vraag 3

Klopt het bovendien dat de Indonesische autoriteiten geen vergunning afgeven voor nieuw te bouwen of bestaande kerken en dat steeds vaker kerken gesloten of zelfs gesloopt worden, al dan niet met officiële toestemming van de overheid?

Antwoord 3

Volgens een in 2006 uitgevaardigd interministerieel decreet dient de bouw van gebedshuizen voldoende ondersteund te worden door omwonenden. In de praktijk leidt uitvoering van dit decreet regelmatig tot problemen en blijken lokale autoriteiten gevoelig voor de druk van radicale groepen die zich bedienen van geweld en gemeenschappen tegen elkaar opzetten. In sommige gevallen leidt dit tot sluiting van kerken of ontzegging van een bouwvergunning.

Vraag 4

Klopt het dat een aantal christengemeenten tijdens Pasen, door de sloop of het verzegelen van kerken, noodgedwongen kerkdiensten in de open lucht heeft moeten houden?

Antwoord 4

Ja.

Vraag 5

Heeft u bovendien kennisgenomen van het onlangs verschenen rapport «In Religion's Name» van Human Rights Watch, waarin gesteld wordt dat de Indonesische regering te weinig doet om religieuze minderheden te beschermen en dat mensen met een ander geloof dan de islam in het overwegend islamitische Indonesië steeds minder veilig zijn?²

Antwoord 5

Ja.

Vraag 6

Klopt het dat in het afgelopen jaar maar liefst 250 gewelddadige incidenten hebben plaatsgevonden tegen christenen en moslims die niet bij de hoofdstroming horen, dat de politie niet genoeg optreedt en dat slachtoffers vaak zelf de schuld krijgen?

Antwoord 6

Volgens het in Jakarta gevestigde Setara-instituut vonden er vorig jaar 264 gewelddadige aanvallen plaats op personen behorend tot religieuze minderheden. Het komt voor dat de lokale autoriteiten en politie daarbij onvoldoende bescherming bieden.

Vraag 7

Deelt u de opvatting dat de Indonesische autoriteiten met hun laffe en slappe houding radicale moslimfundamentalisten feitelijk faciliteren in hun geweld, haat en intimidatie jegens christenen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

De Indonesische centrale overheid is zich bewust van de problematiek en erkent de verantwoordelijkheid om de rechten van alle burgers te garanderen. De situatie is echter complex. Zo zijn de problemen deels het gevolg van de vergaande bestuurlijke decentralisatie, waardoor sommige lokale bestuurders zich meer gelegen laten aan de eigen electorale achterban dan aan het beleid van de centrale overheid of uitspraken van het hooggerechtshof.

Vraag 8

Bent u bereid uw verontwaardiging uit te spreken over deze zorgelijke ontwikkelingen en bij de Indonesische autoriteiten aan te dringen op maatregelen om deze ernstige misstanden in de toekomst te voorkomen? Zo

---

² «In Religion's Name. Abuses against Religious Minorities in Indonesia», Human Rights Watch, 28 februari 2013

ja, op welke wijze? Bent u bijvoorbeeld bereid de mensenrechtenambassadeur naar Indonesië te sturen?

Antwoord 8

De positie van religieuze minderheden vormt regelmatig onderwerp van gesprek met de Indonesische autoriteiten. Ik heb hier ook zelf over gesproken met minister Natalegawa tijdens mijn bezoek aan Jakarta op 20-21 februari jl. Zoals ik aangaf in mijn brief aan de Kamer, met kenmerk 2013.123917, over mijn bezoek aan Indonesië, waren wij het eens over de verantwoordelijkheid van beide regeringen om intolerantie jegens personen die behoren tot minderheden het hoofd te bieden, en verdraagzaamheid en vertrouwen tussen leden van verschillende groepen te bevorderen. De mensenrechtenambassadeur heeft in juni 2012 een bezoek gebracht aan Indonesië en bij die gelegenheid uitgebreid over vrijheid van godsdienst en levensovertuiging gesproken met de Indonesische overheid, religieuze groepen en maatschappelijk middenveld.

Vraag 9

Klopt het dat de president van Indonesië gezegd heeft dat het land «geen minderhedenprobleem heeft»? Zo ja, hoe beoordeelt u deze uitspraak?

Antwoord 9

Ik ben niet bekend met deze uitspraak. Uit mijn eigen gesprekken en contacten op ambtelijk niveau met de Indonesische autoriteiten is mij gebleken dat de problematiek van intolerantie tegen personen behorend tot religieuze minderheden wordt onderkend. Ook bij andere gelegenheden, waaronder in de EU-Indonesië mensenrechtendialoog, wordt hierover openhartig gesproken.

Vraag 10

In hoeverre heeft u bij uw bezoek aan Indonesië op 20 en 21 februari jl. aandacht gevraagd voor de toenemende mensenrechtenschendingen jegens christenen en andere minderheden? Waarom spreekt u in uw verslag van dit bezoek slechts uit dat u met uw Indonesische ambtsgenoot in een hartelijke en positieve sfeer heeft gesproken over de «positieve ontwikkelingen in Indonesië sinds 1998 en resterende uitdagingen?»³

Antwoord 10

Zie hiervoor mijn antwoord op vraag 8.

Vraag 11

Bent u bereid het toenemende geweld tegen en onderdrukking van christenen en andere minderheden in Indonesië in de Verenigde Naties aan de orde te stellen en te laten veroordelen? Zo ja, op welke wijze?

Antwoord 11

Nederland heeft in mei jl. tijdens het landenexamen (de Universal Periodic Review) van Indonesië in de VN-Mensenrechtenraad aandacht gevraagd voor de positie van personen behorend tot religieuze minderheden en de aanbeveling gedaan om de VN-Special Rapporteur voor de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging een bezoek te laten brengen aan Indonesië. EU Speciaal Vertegenwoordiger voor Mensenrechten Lambridinis zal tijdens een voorgenomen bezoek aan Indonesië op 7 en 8 mei a.s. de bescherming van religieuze minderheden met de autoriteiten bespreken.

Vraag 12

Bent u bereid de Kamer per brief te informeren over het toenemende geweld tegen en onderdrukking van minderheden in het algemeen, en christenen in het bijzonder in Indonesië, en daarbij in te gaan op het rapport van Human Rights Watch?

Antwoord 12

Zie mijn antwoord op vraag 13.

³ Kamerstuk 26 049, nr. 76.

Vraag 13

Bent u bereid deze brief tijdig vóór het algemeen overleg over godsdienstvrijheid op 15 mei a.s. naar de Kamer te sturen, alsmede de beantwoording van deze vragen?

Antwoord 13

Ik stel voor tijdens het genoemde algemeen overleg uitgebreid op de materie in te gaan, inclusief het Human Rights Watch rapport. Ik zal tegen die tijd ook kunnen ingaan op de bevindingen van de EU Speciaal Vertegenwoordiger voor Mensenrechten (zie antwoord op vraag⁴).

---

⁴ Kamerstuk 26 049, nr. 76.